

Vergaderjaar 2003–2004

29 214

Subsidiebeleid VWS

Nr. 8

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 11 december 2003

De vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport¹ heeft op 24 november 2003 overleg gevoerd met minister Hoogervorst en staatssecretaris Ross-van Dorp van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over **de brieven van de minister d.d. 13 en 24 november 2003 inzake het subsidiebeleid van VWS (29 214, nrs. 5 en 6)**.

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand beknopt verslag uit.

Vragen en opmerkingen uit de commissie

Mevrouw **Van Dijken** (PvdA) betreurt het ten eerste dat het antwoord op de aanvullende schriftelijke vragen op een zodanig laat tijdstip binnenkwam dat er amper tijd was om er goed naar te kijken.

Ook na de nadere stukken blijft zij bij haar in het algemeen overleg van 8 oktober uitgesproken verwijt, dat bij het subsidiebeleid van VWS sprake is van broddelwerk. Uit de kabinetsnota «Kennis, Innovatie en Meedoen» blijkt dat VWS op alle fronten tekort is geschoten, maar vervolgens worden degenen gestraft die niet verantwoordelijk zijn voor het beleid maar zich inzetten voor de uitvoering. De minister kiest ervoor niet te korten op de belachelijk hoge departementale overhead van 44%. In plaats daarvan pakt hij de jonge doven, de jonge slechthorenden en de jonge gehandicapten voor €260 000. De landelijke belangenbehartiging en ondersteuning zijn naar hun mallemoer, terwijl het kabinet zegt speciale aandacht te willen schenken aan chronisch zieken en gehandicapten. De PvdA-fractie begrijpt ook niet dat de minister een korting van in het totaal 20% op het budget voor de CG-Raad voor zijn rekening nemen. Is hij bereid geormerkt geld voor de CG-Raad binnen het Patiëntenfonds (PGO) te overwegen?

Naar aanleiding van de motie-Van As gaven de minister en de staatssecretaris aan, dat zij de subsidierelaties van VWS met grote zorgvuldigheid zouden onderzoeken. Vinden zij het zorgvuldig om lopende reorganisatiebesprekingen met de Landelijke Vereniging NUSO, Scouting Nederland en LJO's (landelijke jeugdorganisaties) af te breken of vaag te roepen dat andere ministeries subsidies wel zullen overnemen? Is het zorgvuldig om bestaande afspraken en geplande evaluaties aan je laars te lappen, zoals bij CENSIS gebeurt? Bij de korting op de subsidie voor Korrelatie doet de minister onverantwoord luchtig door te verwijzen naar het zorgportaal

¹ Samenstelling:

Leden: Terpstra (VVD), voorzitter, Van der Vlies (SGP), Kalsbeek (PvdA), Rijpstra (VVD), Lambrechts (D66), Buijs (CDA), Atsma (CDA), ondervoorzitter, Arib (PvdA), Vendrik (GroenLinks), Kant (SP), Smits (PvdA), Örgü (VVD), Verbeet (PvdA), Van Oerle-van der Horst (CDA), Vergeer (SP), Vietsch (CDA), Tonkens (GroenLinks), Joldersma (CDA), Van Heteren (PvdA), Smilde (CDA), Nawijn (LPF), Van Dijken (PvdA), Timmer (PvdA), Van Miltenburg (VVD), Hermans (LPF), Schippers (VVD) en Omtzigt (CDA).

Plv. leden: Geluk (VVD), Rouvoet (ChristenUnie), Verdaas (PvdA), Griffith (VVD), Bakker (D66), Ferrier (CDA), Çörüz (CDA), Blom (PvdA), Halsema (GroenLinks), Gerkens (SP), Dijsselbloem (PvdA), Weekers (VVD), Tjong-A-Ten (PvdA), Aasted Madsen-van Stiphout (CDA), De Ruiter (SP), Ormel (CDA), Van Gent (GroenLinks), Van Loon-Koomen (CDA), Waalkens (PvdA), Mosterd (CDA), Varela (LPF), Bussemaker (PvdA), Heemskerk (PvdA), Blok (VVD), Kraneveldt (LPF), Hirsi Ali (VVD) en Eski (CDA).

waarin de stichting per 2005–2006 participeert. Zonder een adequate overbrugging, bijvoorbeeld met incidentele middelen, is Korrelatie gedwongen per 1 januari de stekker eruit te trekken. Heeft de minister enig idee wat het opnieuw verwerven van die deskundigheid kost? Mevrouw Van Dijken heeft ook grote problemen met de enorme onrust die de plannen van de minister teweeg hebben gebracht bij mensen die nog steeds lijden onder de gevolgen van vervolging en oorlog. De minister zegt wel dat gedenken en herdenken speerpunt zijn, maar hij doet iets anders. In dat opzicht verwijt zij hem deze groep onnodig leed te hebben berokkend, ook nu alsnog met de coalitiepartijen een deal is gesloten om het Joods maatschappelijk werk te ontzien. Had de minister niet kunnen bedenken dat ook de Sinti en de Roma onder deze categorie vallen? Is het in het licht van de huidige omstandigheden niet op zijn minst merkwaardig om op de subsidie voor de voormalige kampen Westerbork, Amersfoort en Vught te korten? Investerings zijn nodig in permanente onderwijsprojecten en niet alleen empathische woorden bij de herdenking van de Kristallnacht.

Zij is van opvatting dat de minister niet het begin heeft van een notie omtrent de gevolgen van deze bezuinigingen. Hoe kun je immers het gedenomineerd maatschappelijk werk wegbezuinigen zonder gelijktijdig het budget voor algemeen maatschappelijk werk op te hogen? Deze aanpak verdient het predikaat «penny wise, pound foolish». Met het oog daarop is het wijs om het Sociaal en Cultureel Planbureau de gevolgen van de bezuinigingen te laten monitoren met een eerste rapportage voor de zomer van 2004. Zo nodig zal zij daarover een motie indienen.

In het overleg van 8 oktober heeft mevrouw Van Dijken gesuggereerd een jaar de tijd te nemen om zorgvuldig per organisatie nut en noodzaak van subsidies te bekijken. Deze suggestie werd tot haar grote genoegen blijkens Vrij Nederland van 8 november door de heer Buijs van de CDA-fractie overgenomen. Uit recente mediaberichten blijkt echter dat de CDA-fractie daarvan is teruggekomen en nu meedoet aan het rad van fortuin. Het is een tombola met vele nieten en een paar prijswinnaars. Dat maakt de PvdA-fractie bijzonder nieuwsgierig naar de keuzen van met name de coalitiepartijen. Op basis waarvan worden een paar organisaties uitverkoren en vissen andere organisaties naast het net?

Tot slot concludeert mevrouw Van Dijken dat kennelijk sprake is van een verschil van opvatting over de kerntaken van de overheid. Daaronder vallen volgens de PvdA-fractie zeker het beheer van de sociale infrastructuur, het ondersteunen van 2 miljoen vrijwilligers en de mogelijkheid om belangenbehartiging ook op landelijk niveau vorm te geven. De PvdA-fractie staat voor sterk en sociaal, het kabinet kennelijk alleen voor boekhoudkundig sterk. Het kabinet is verantwoordelijk voor ontslagen zonder dat er geld is voor sociale plannen.

De heer **Buijs** (CDA) complimenteert de minister met zijn brief van 13 november, waarmee de gekozen lijn veel inzichtelijker is gemaakt. Er is sprake van een subsidietaakstelling voor VWS voor 2004 van 59 mln euro, oplopend tot 127 mln euro in 2007. De CDA-fractie acht zich gebonden aan deze taakstelling en stemt in met de uitgangspunten voor het nieuwe subsidiebeleid van VWS.

In het vorige algemeen overleg heeft hij geprobeerd een oplossing te vinden in de vorm van een jaar uitstel met een generieke korting van 10% voor 2004, maar hij heeft begrepen dat dit voor de regering absoluut onacceptabel was. Dit aspect, de betere onderbouwing in de brief van 13 november en de blijkens de brief van heden nog aanwezige ruimte van 8 mln euro waren voor hem aanleiding om een keuze te maken die recht doet aan zijn eerder uitgesproken intenties. Daarbij is gebruikgemaakt van het trechtermodel van VWS, is bezien welke activiteiten substitutiegevoelig waren en is nagegaan of nodeloos kennis en innovatie verloren zouden gaan.

Ten aanzien van kennis en innovatie stelt de CDA-fractie voor om de ondersteuningsstructuur van fysiotherapeuten, huisartsen, verloskundigen en andere organisaties in de eerste lijn samen te voegen en daarvoor de 16 mln euro te gebruiken die nu voor de ondersteuningsstructuur voor huisartsen uit de premies wordt gefinancierd. De eerste aanzet daartoe heeft de minister zelf al gegeven in de nota eerstelijnsgezondheidszorg. Zaak is wel dat de verschillende organisaties hierbij daadwerkelijk goed tot hun recht kunnen komen.

Ten aanzien van kennis en innovatie in de tweede lijn en ook in de sector welzijn vraagt de CDA-fractie de bewindslieden toe te zeggen om, rekening houdend met de 10% korting in 2004, na te gaan op welke wijze een bundeling kan plaatsvinden voor het behoud van kennis. De fractie gaat ervan uit dat in de nieuwe subsidienota, die in het voorjaar van 2004 verschijnt, inzicht wordt verstrekt in de behoefte aan kennis en in de bundeling die wordt voorgesteld. Desgevraagd geeft de heer Buijs aan, dat het Trimbos-instituut in deze categorie valt.

Bij de Stichting Geneesmiddelenbulletin vindt de CDA-fractie alleen een korting van 10% acceptabel. Een algehele korting zou immers betekenen dat de onafhankelijke adviesfunctie ten behoeve van artsen op het gebied van het voorschrijven van medicijnen verloren gaat.

De heer Buijs doet een dringend beroep op de minister om met het stichtingsbestuur overleg te voeren over het overbruggingsprobleem van de Stichting Korrelatie tot het moment waarop het zorgportaal is ingesteld.

Gelet op de emotionele beladenheid en de speciale categorie patiënten aan wie hulp wordt geboden, vindt de CDA-fractie een korting van maximaal 10% op het budget voor het Joods maatschappelijk werk acceptabel. Bij CENSIS zijn verwachtingen gewekt en beloften gedaan, bijvoorbeeld met betrekking tot de evaluatie in 2005. Derhalve is de CDA-fractie van mening dat de 10% korting voor 2004 onredelijk is. Deze korting kan, zo nodig, pas plaatsvinden na de evaluatie. Overigens hoort subsidiëring van CENSIS eerder bij het ministerie van OCW thuis dan bij VWS.

De CDA-fractie is verbaasd over de korting met 100% op het Centraal Bureau Fondsenwerving, aangezien deze instelling juist een doelmatige verdeling van gelden voor charitatieve doelstellingen bevordert. Derhalve kan de fractie alleen instemmen met een korting van 10%.

Ook de korting van 100% op de Schorerstichting is voor de CDA-fractie niet acceptabel, al kan wel worden bezien of de stichting op haar overhead kan bezuinigen. De fractie stelt een korting van maximaal 10% voor. Bij de Vereniging Het Nederlandsche Rode Kruis is voor de CDA-fractie een korting van maximaal 10% voldoende. Dat laat onverlet dat in de toekomst best eens naar de vermogenspositie van het Rode Kruis kan worden gekeken, zoals overigens voor alle gesubsidieerde instellingen geldt.

De CDA-fractie is voorts van mening dat de activiteiten van de LJO's voor doven, slechthorenden en gehandicapten naar het PGO-fonds kunnen worden overgeheveld met een maximale korting van 10%. Ook bij de CG-Raad wenst de fractie een maximale korting van 10%.

De heer Buijs releveert dat na deze voorstellen van de ruimte van 8 mln euro een bedrag van 2,9 mln euro resteert. Dit bedrag wenst de CDA-fractie volledig ten goede laten komen aan de LJO's via een bundeling van activiteiten bij CIVIQ (de voormalige Stichting Informatie en Kenniscentrum Vrijwilligerswerk). Binnen die verdeling moeten de breed in de maatschappij gewortelde organisaties Scouting Nederland en de Landelijke Vereniging NUSO met ingang van 2005 zodanig van projectsubsidies worden voorzien, dat een maximale korting van 10% resteert. Daarbij kan ook gebruik worden gemaakt van de zogenaamde 50%-terugploegregeling.

Tot slot benadrukt hij dat de gemaakte keuze voor de CDA-fractie niet eenvoudig was. Er is naar eer en geweten een zorgvuldige afweging heeft

gemaakt. De fractie gaat akkoord met het subsidiebeleid van VWS, mits wordt voldaan aan de zojuist genoemde voorwaarden.

Mevrouw **Van Miltenburg** (VVD) waardeert het dat de minister in de brief van 13 november helder heeft uitgelegd hoe de selectie is toegepast. Je kunt van mening verschillen over de gemaakte afwegingen, maar de systematiek als zodanig is duidelijk. Gezien het grote op subsidies te bezuinigen bedrag, was een minder pijnlijke uitkomst niet te verwachten. Tijdens het vorige algemeen overleg heeft zij de minister gevraagd inzicht te geven in doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van de huidige subsidies, teneinde te kunnen beoordelen of subsidies terecht behouden blijven of worden geschrapt. De minister heeft helaas niet per instelling zijn oordeel op die drie punten gegeven, maar in de filters uit het nu geschetste selectiesysteem is het antwoord grotendeels terug te vinden. Daarom neemt zij genoegen met deze uitleg. In haar optiek heeft de selectie echter niet in alle gevallen zuiver volgens de systematiek plaatsgevonden. Bij de uitleg over het tweede filter, versnippering, staat dat eigen verantwoordelijkheid een rol speelt bij de vraag of iets versnippering is. Dat bevreemdt haar. Instellingen waarop dit van toepassing was, hadden nooit door de eerste zeef, eigen verantwoordelijkheid, moeten kunnen komen.

Twée van de instellingen die niet door de zeef «versnippering» zijn gekomen, vertonen qua subsidiebedrag een opvallende afwijking: Scouting Nederland en de Schorerstichting. Beide krijgen meer dan 1 mln euro aan subsidie, terwijl de overige organisaties slechts tienduizenden of hoogstens enkele tonnen krijgen. Bij deze twee organisaties is helemaal geen sprake van het selectie criterium «versnippering». Is de zinsnede over de eigen verantwoordelijkheid puur aan dat tweede filter van de versnippering toegevoegd om deze twee organisaties, die waarschijnlijk net door het eerste filter waren gekomen, kunstmatig bij het tweede filter op te vangen? Beide organisaties voldoen feitelijk aan de criteria van de minister om wel subsidie te verkrijgen. Daarnaast staan op de lijst instellingen die wel hun subsidie grotendeels behouden, maar nooit door de filters hadden moeten komen. Deze instellingen zijn gezamenlijk toch wel goed voor enkele miljoenen aan subsidie. Zo horen de activiteiten van het Nederlands instituut voor verantwoord medicijngebruik bij de consumenten/patiëntenorganisaties en vooral ook bij de artsenorganisaties thuis.

Los van het standpunt van de VVD-fractie dat Scouting Nederland en de Schorerstichting hun subsidie moeten behouden, kun je hieruit concluderen dat subsidiebeleid zich niet leent voor een heel rigide toepassing van regels en richtlijnen. Dat maakt het immers heel moeilijk om selectief subsidie te geven aan doeleinden die op een bepaald moment belangrijk worden gevonden, hetgeen voor minister en Kamer te allen tijde mogelijk moet zijn zonder dat anderen daaraan ook rechten op subsidie kunnen ontlenen. Met het oog daarop heeft mevrouw Van Miltenburg in het vorige algemeen overleg ook voorgesteld om het huidige subsidiestelsel om te bouwen naar een soort contractstelsel. De minister gaat al steeds meer toe naar een VBTB-systematiek met het stellen van heldere doelen als voorwaarde aan subsidie, maar misschien kan hij zijn departement ook al aan het denken zetten over de door de VVD-fractie gewenste vervolgstap. Tot die tijd moet de minister van zijn bevoegdheid gebruikmaken om buiten de richtlijnen om subsidie te verlenen aan individuele organisaties wiens werk hij of de Kamer van maatschappelijk belang acht.

Vervolgens pleit mevrouw Van Miltenburg ervoor dat de minister voortaan niet alleen het verloop van projectsubsidies in de begroting meldt, maar ook een dergelijke transparantie betracht bij de instellingssubsidies. De VVD-fractie wil op zijn minst op de hoogte blijven van eventuele mutaties op dit terrein. In dat verband is het niet passend om instellingssubsidies onder te brengen bij een ZBO. De weerstand van de VVD in dezen is alleen

maar versterkt door wat nu gebeurt bij het PGO-fonds. Dat fonds wordt met 10% gekort maar heeft vervolgens zelf een korting van 20% doorberekend aan de CG-Raad. Dit is in strijd met het beleid van het ministerie. Niet alleen komt een 20%-korting in de hele ministeriële beleidsnota niet voor, maar tevens zijn chronisch zieken en gehandicapten juist een prioriteit in het kabinetsbeleid. De VVD-fractie verzoekt de minister dan ook met klem om in te grijpen en via een aanwijzing aan het PGO-fonds de CG-Raad met niet meer dan 10% te korten. Verder pleit zij ervoor dat het Jopla (platform voor jongeren met een handicap) en de Stichting Belangenvereniging Nederlandse Dove Jongeren bij het PGO-fonds worden ondergebracht.

Mevrouw Van Miltenburg constateert dat de gehele Kamer van opvatting is dat Nederland een morele verantwoordelijkheid heeft tegenover de oorlogsslachtoffers en in het bijzonder de Joodse oorlogsslachtoffers. In het vorige algemeen overleg gaf de minister in haar beleving aan dat de Kamer daarbij een punt had, maar toch is hij daarop in de brief van 13 november niet teruggekomen. Zij verzoekt hem dat thans alsnog te doen. Voor veel mensen is de Tweede Wereldoorlog niet meer dan geschiedenis, maar dat doet niets af aan het leed van degenen die de verschrikkingen van die oorlog en de gevolgen daarvan voor de rest van hun leven hebben ondervonden. Desgevraagd stemt zij met pijn in haar hart wel in met de korting op de subsidies voor de voormalige kampen Westerbork, Vught en Amersfoort, gelet op de bezuinigingstaakstelling waarvan sprake is.

De heer **Rouvoet** (ChristenUnie) is niet gebonden aan het keurslijf van het Hoofdlijnenakkoord, maar maakt als onafhankelijk parlementariër zijn afwegingen bij de inhoudelijke beoordeling van het kabinetsbeleid. Hij heeft in het algemeen overleg van 8 oktober gezegd niet op voorhand tegen een discussie over de subsidieverlening te zijn, maar dat het niet op de voorgestelde wijze kon. Daarvoor waren de stukken ontoereikend en de ingrepen veel te drastisch en op een aantal punten misplaatst. Als je wilt dat organisaties op eigen benen staan, moet je niet eerst de grond onder hun voeten wegslaan. Bovendien bestaat het gevaar van de armoedeval voor de overheid: je moet geen subsidies korten waarvan je vroeg of laat de rekening gepresenteerd krijgt, zoals het geval is als substitutie naar duurdere zorgvormen optreedt.

Hij erkent dat de brief van 13 november veel meer inzicht in de afwegingen van de minister biedt dan de eerdere stukken. De in de brief genoemde filters zijn als zodanig niet onredelijk en passen in de noodzakelijke herijking van de verzorgingsstaat. Het blijft echter een interpretatiekwestie wat wel en niet bij de filters achterblijft en daarbij maakt hij op een groot aantal punten een andere afweging dan de minister. Thans functioneert het argument van de eigen verantwoordelijkheid te veel als een bezuinigingsstrategie. Als sprake is van een ledenorganisatie, wil dat nog niet zeggen dat VWS geen belang heeft bij instandhouding van de subsidie. Nu wordt te makkelijk gezegd dat het om de eigen verantwoordelijkheid van de leden gaat. Als je dat al doet, dan is een beoordeling op de aspecten doelmatigheid en doeltreffendheid op haar plaats en daar is lang niet altijd sprake van.

De heer Rouvoet is van mening dat in de brief van 13 november de begrippen «VWS-belang» en «algemeen belang» te beperkt worden ingevuld. Als bijvoorbeeld de subsidies voor Scouting Nederland en de LJO's worden stopgezet, krijgt de overheid dat linksom of rechtsom weer terug. Met de LJO's was bovendien al een bestuurlijk traject ingezet dat nu in één keer abrupt is stilgezet. Dat is bestuurlijk onzorgvuldig. In het vorige algemeen overleg sprak de heer Buijs terecht van een kaalslag op dat punt. Al te drastisch snoeien in subsidies zal op veel fronten een boemrang blijken. Verder is het tegenstrijdig dat blijkens de brief de oorlogsgetroffenen worden ontzien, terwijl het Joods maatschappelijk werk met

80% van zijn cliënten van voor 1945 wel wordt gekort. Er wordt in de brief gesproken van het ontzien van kwetsbare groepen, maar de chronisch zieken en gehandicapten kunnen van verschillende kanten een korting tegemoet zien. Het kabinet onderschrijft in het algemeen het belang van vrijwilligerswerk, maar dat verdraagt zich niet met het afknippen van vrijwilligersorganisaties of van de landelijke ondersteuning daarvan. In feite wil de minister dat het vrijwilligerswerk wordt voortgezet, maar de ondersteuning, de deskundigheidsbevordering en de innovatie gaan eraan. Daarmee wordt een streep gezet door het «meedoen» waar het kabinet van spreekt. Wat is dan nog de zin van een nota vrijwilligerswerk? Uit de toepassing van het argument van de versnippering maakt de heer Rouvoet op dat nauwelijks meer ruimte bestaat voor sectorale zorg en hulpverlening en levensbeschouwelijke pluriformiteit. Dat past heel slecht bij een andere hoofdteneur uit het VWS-beleid, namelijk het centraal stellen van de vraag van de cliënt. Als bovendien het lokaal jeugdwerk als alternatief wordt aangeduid voor wat nu landelijk in het jeugdwerk wordt gecoördineerd, dan is dat geen sterk argument tegen versnippering. Het is ook nogal een gok om het voortbestaan van goed functionerende instellingen, zoals het Joods maatschappelijk werk, de Stichting De Driehoek en de Stichting Tjandu, in de waagschaal te stellen in de veronderstelling dat hun cliënten wel terechtkunnen bij reguliere instellingen. De kans is groot dat die mensen tussen de wal en het schip vallen dan wel dat tegen-draadse substitutie optreedt. Als mensen niet meer bij een vorm van maatschappelijk werk terechtkunnen die aansluit bij hun eigen overtuigingen en gevoelens, hetgeen zeker in de geestelijke gezondheidszorg een zwaarwegend punt is, dan bestaat het risico dat zij direct bij de tweedelijnszorg terechtkomen. Ziet de minister ook in, dat zeker in de GGZ identiteit en levensbeschouwing niet zomaar een bonus zijn, maar echt onderdeel uitmaken van de hulpverlening en dat dit tot buitengewoon grote voorzichtigheid maant bij het schrappen van sectorale vormen van zorg en hulpverlening?

Tot slot releveert de heer Rouvoet dat de minister in zijn eerdere brief sprak van een aantal organisaties dat op specifieke gronden van bezuinigingen moet worden uitgezonderd. Welke specifieke gronden betreft dat? Zo'n specifieke grond is zeker van toepassing op de VBOK, gezien het feit dat in het Hoofdlijnenakkoord juist wordt gesteld dat meer aandacht moet worden geschonken aan hulpverlening, zorg en begeleiding rondom zwangerschap. Hetzelfde geldt voor de vrijwilligersorganisaties voor terminale zorg. Bij de begrotingsbehandeling komt hij daarop terug.

Mevrouw **Lambrechts** (D66) is van mening dat met de brieven van 13 en 24 november de criteria en argumenten duidelijker in beeld zijn gebracht, terwijl daarnaast is gebleken dat er nog financiële ruimte is van 8 mln euro. Dat maakt het mogelijk om een positieve invulling aan het subsidiebeleid te geven in relatie tot de huidige situatie met een grotere versnippering van subsidies, maar dat betekent niet dat alle pijn kan worden weggenomen.

Op basis van de door haar gesteunde criteria voor subsidieverlening is zij van opvatting dat het voorliggende voorstel kan worden verbeterd. In dat verband denkt zij aan een bundeling van de LJO's, bijvoorbeeld via CIVIQ. CIVIQ dient dan een zodanig subsidiebedrag te ontvangen, dat zij echt iets kan betekenen voor alle vrijwilligersorganisaties voor jongeren in het veld. Er is ook reden om Scouting Nederland en de Landelijke Vereniging NUSO hiervan via projectsubsidie dan wel instellingssubsidie uit te zonderen in verband met de breedte en het belang van hun werkzaamheden. Vanwege de gehanteerde filters is er ook reden om de organisaties voor gehandicapte jongeren hiervan uit te zonderen, aangezien deze doelgroepen niet door de algemene instellingen worden bediend. Tevens steunt zij de suggestie om tot een premiegefinancierde eerstelijns-ondersteuning over te gaan voor huisartsen, fysiotherapeuten en verlos-

kundigen. Vanwege de voordelen van het thuisbevallen, ook in financieel opzicht, mag de jonge organisatie KNOV in dat traject niet ondergesneeuwd raken. Het duurt immers even voordat zo'n nieuwe eerstelijnsorganisatie is opgezet.

Mevrouw Lambrechts onderschrijft voorts het pleidooi voor het ontzien van het Joods maatschappelijk werk, gezien het belang van dit werk voor de bijzondere groep oorlogsgetroffenen. Een korting van 10% lijkt haar in dat opzicht voldoende. Hetzelfde geldt voor de Schorerstichting, met name ook wegens de belangrijke voorlichtingsfunctie van deze stichting. Wel kan het wat minder op het punt van de overhead.

Ten aanzien van de korting op de CG-Raad onderkent zij dat het PGO-fonds inmiddels een ZBO is, maar dat laat onverlet dat de Kamer budgetrecht heeft en de minister een aanwijzingsbevoegdheid. In dat kader benadrukt zij dat de CG-Raad voor de groep gehandicapten veel meer betekent dan andere patiëntenorganisaties. Het is niet billijk om deze raad met meer dan 10% te korten. Zij verzoekt de minister dan ook om tot een oplossing te komen.

Voorts releveert mevrouw Lambrechts dat als gevolg van de bezuinigingen op Westerbork en andere herdenkingsinstituten een buitengewoon belangrijk project dreigt te sneuvelen, namelijk het vastleggen van de verhalen van de overlevenden voor volgende generaties. Dit project mag niet verloren gaan.

Daarnaast verzoekt zij de staatssecretaris om voor subsidiëring van de SCEN-artsen te komen tot een andere, minder bureaucratische vorm. Tot zo'n acceptabele vorm is gevonden, kan de huidige wijze van financiering worden toegepast.

Tot slot brengt zij naar voren dat het onwenselijk is om de subsidieverlening via ZBO's te regelen. Het is beter dat regering en Kamer in dezen zelf hun verantwoordelijkheid nemen en om de zoveel jaar het subsidiebeleid evalueren. Voorts benadrukt zij het belang van subsidiëring van het Centraal Bureau Fondsenwerving, aangezien dat veel geld genereert voor goede doelen.

De heer **Van der Staaij** (SGP) onderschrijft de noodzaak van bezuinigingen op subsidies en van het tegen het licht houden van de bestaande beleidsfilosofie. Er moet wel sprake zijn van een zorgvuldige uitwerking waarbij het sociale weefsel van de samenleving niet wordt aangetast. Met de brief van 13 november zijn niet al zijn vragen in dat opzicht weggenomen. De precieze scheidslijn tussen beleid op basis van een overtuigende nieuwe beleidsvisie enerzijds en de te maken bezuinigingsslag anderzijds is bijvoorbeeld moeilijk te vinden. Het in de brief geschetste trechtermodel biedt goede mogelijkheden, maar is in zijn uitwerking nog wat onrijp. Is onderzocht wat de effecten van de bezuinigingen, met name het beëindigen van instellingssubsidies, zijn op het sociale weefsel van de samenleving?

Ten aanzien van het eerste filter van de eigen verantwoordelijkheid is het van belang dat ook wordt gezien of ledenorganisaties een VWS-belang dienen dat verdergaat dan alleen het belang van de eigen leden. Ten aanzien van het tweede filter van de versnippering mist hij de verhouding met het thema pluriformiteit, terwijl in diverse wetten nadrukkelijk wordt gesteld dat zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met die pluriformiteit. Het derde filter inzake het reguliere aanbod kan snel tot ongewenste resultaten leiden als niet scherp is afgebakend wat precies de verantwoordelijkheid van dat reguliere aanbod is.

De heer Van der Staaij vraagt naar de reactie van de bewindslieden op het alternatief van de Nederlandse Jeugdraad voor de bezuinigingen op de LJO's, namelijk programmasubsidie voor een vierjarige periode op VBTB-basis. Het is hem niet duidelijk waarom bij het stopzetten van de subsidie aan de LJO's het argument van de versnippering wordt gehanteerd, aangezien deze maatregel leidt tot een veel grotere versnippering over

meer dan 500 gemeenten. Daar komt bij dat met de LJO's al vergaande besprekingen zijn gevoerd over een meer programmatische aanpak.

Waarom is dat traject nu gestopt?

Hij sluit zich aan bij de opmerkingen van de heer Rouvoet over organisaties als de VBOK. Het is hem niet duidelijk waarom wel wordt gepleit voor handhaving van de subsidie voor het Joods maatschappelijk werk en de Stichting De Driehoek daarbij niet wordt genoemd, want ook in dat geval is er niet voldoende regulier aanbod. De Driehoek richt zich op een specifieke problematiek waarvoor de professionaliteit bij het plaatselijk maatschappelijk werk ontbreekt. Hij is het geheel eens met wat de heer Buijs naar voren bracht over CENSIS en de CG-Raad. Verder informeert hij naar de overdracht van subsidies aan andere ministeries, bijvoorbeeld Justitie. Op welke wijze kan dit gestalte krijgen als de begroting voor Justitie voor 2004 al is vastgesteld?

Tot slot krijgt de heer Van der Staaij graag nog een nadere toelichting op de korting op projectsubsidies.

Mevrouw **Tonkens** (GroenLinks) maakt bezwaren tegen de door de minister gevolgde systematiek. Zij meent dat eerst nut en noodzaak van subsidies moeten worden bekeken, maar de minister kiest voor een omgekeerde redenering door eerst na te gaan welke subsidies kunnen verdwijnen. GroenLinks heeft een nota uitgebracht waarin staat dat subsidies bestemd zijn voor het bevorderen van burgerschap, onafhankelijke kennis en kwaliteitsbeleid en waarin op basis daarvan criteria zijn geformuleerd. De minister maakt slecht gebruik van het op zichzelf goede criterium van de eigen verantwoordelijkheid, want bij hem wordt eigen verantwoordelijkheid vertaald in «zelf betalen en afschuiven». Al met al is nog steeds sprake van paniekerig broddelwerk zonder een inhoudelijke visie. Zij ziet de manier waarop de minister het eerste filter van de eigen verantwoordelijkheid hanteert als een ernstige belediging van alle instellingen die nu hun eigen verantwoordelijkheid nemen. De redenering is dat instellingen met een achterban hun activiteiten zelf wel kunnen betalen. Het gaat echter ook om organisaties die zich met vrijwilligers niet alleen voor zichzelf of hun achterban inzetten, maar ook voor anderen en voor het publiek belang. Als het kabinet de eigen verantwoordelijkheid wil bevorderen, moet het juist dolblij met deze organisaties zijn. Zij verdienen juist subsidie uit een oogpunt van het bevorderen van het burgerschap. Als een deel van de subsidie via de lokale overheid wordt aangewend, zullen de kosten bovendien altijd hoger zijn. Daarnaast is dat ook een overschatting van wat de overheid vermag. De minister denkt dat de overheid het beter kan dan de organisaties, maar de overheid kan het alleen maar slechter, duurder en bureaucratischer.

In dat verband heeft mevrouw Tonkens ook problemen met de hantering van het criterium van de versnippering. De minister kijkt vanuit de hoge toren van VWS op de wereld en spreekt dan van versnippering. Als je echter vanuit het perspectief van de organisaties kijkt, kun je bijvoorbeeld constateren dat iemand van de «Samen op weg»-kerken zich niet zal aansluiten bij een organisatie voor de gereformeerde jeugd. Vrijwilligers in een organisatie voor de gereformeerde jeugd willen zich ook niet aansluiten bij de jeugd in het algemeen, maar bij de doelgroep waar zij zich thuisvoelen en daar doen zij goed werk voor. Overigens zetten dergelijke organisaties zich niet alleen voor hun eigen doelgroep in, maar dienen zij in bredere zin een algemeen maatschappelijk belang.

Verder heeft zij problemen met het derde filter van het reguliere aanbod. Bepaalde organisaties functioneren goed voor een bepaalde groep, zoals de Stichting Tjandu en de Landelijke Sinti Organisatie. Zij passen juist goed in de beleidsuitgangspunten van vraagsturing en maatwerk en zijn niet bureaucratisch. Dat zou elk kabinet moeten aanspreken. In haar optiek gaat het dan ook om een onbegrijpelijk criterium. Bovendien levert het geen bezuiniging op.

Uitgaande van het door GroenLinks gehanteerde criterium «bevordering van burgerschap» zijn er veel organisaties die niet door VWS zouden moeten worden gesubsidieerd, zoals de Stichting Doping Controle Nederland, de Stichting Jellinekliniek (urineonderzoeken), de VBOK en de Stichting Voedingscentrum Nederland. De subsidie voor de Stichting NIBUD zou beter onder Economische Zaken kunnen worden ondergebracht.

Mevrouw Tonkens voelt er niet voor om een of twee slachtoffers te redden uit een brandend gebouw met talloze slachtoffers. Uit financieel oogpunt is dat ook niet nodig, uitgaande van de 10%-korting in 2004. Dat jaar kan worden gebruikt om eerst na te gaan waartoe subsidies bestemd zijn en welke organisaties dan voor subsidie in aanmerking komen.

Mevrouw **Kant** (SP) is het met mevrouw Tonkens eens dat eerst goed moet worden geanalyseerd wat nut en noodzaak van subsidies zijn. In dat geval kom je wellicht tot de conclusies dat veel organisaties maatschappelijk winst opleveren en dus subsidie verdienen. De ministeriële systematiek is alleen bestemd om te bezuinigen, maar op de langere termijn kosten die bezuinigingen alleen maar geld. In Nederland zijn tal van vrijwilligers actief die zich gratis en voor niets voor anderen inzetten. Het is zeer dom dat het kabinet juist in de ondersteuning van die vrijwilligers het mes zet. De brief van 13 november voegt wel veel woorden toe, maar levert in dat opzicht niets nieuws op.

Zij benadrukt dat de eerste trechter van de eigen verantwoordelijkheid wordt misbruikt. Niet alle organisaties die bij die eerste trechter achterblijven, kunnen immers hun eigen broek ophouden. In de stukken komt ook helemaal niet naar voren wat de maatschappelijke consequenties zijn van een subsidiestop voor de genoemde organisaties. Wat de trechter van het regulier aanbod betreft, wijst zij erop dat het extra aanbod er niet zou zijn als het reguliere aanbod voor alle groepen zou voldoen.

Ook is zij van opvatting dat de argumentatie in de brief van 13 november niet past bij de gemaakte keuzen. Zo doet het NHG heel veel aan kwaliteitsbevordering van huisartsen, maar het verliest zijn subsidie. Het Geneesmiddelenbulletin voegt heel veel toe aan de kwaliteit van de zorg via de bevordering van onafhankelijk voorschrijfgedrag van artsen, maar er gaat een streep door de subsidie. Op dat punt zal zij bij de begrotingsbehandeling een amendement indienen. Het KNOV en het Nederlands Kankerinstituut doen aan kwaliteitsbevordering in de zorg, maar de minister zet er het mes in. Desgevraagd geeft zij aan dat zij de voorstellen van de heer Buijs voor behoud van deze ondersteuningstructuur steunt, maar de financiering daarvan is haar nog niet duidelijk.

Een volgend uitgangspunt van de minister is het ontzien van kwetsbare groepen, maar er wordt wel gekort op organisaties voor de gehandicaptensport, het Rode Kruis en de Zonnebloem, de CG-Raad en Stichting de Ombudsman. Zij zetten zich in voor kwetsbare groepen die van het vrijwilligerswerk gebruikmaken. Er wordt zelfs gekort op preventieprogramma's die heel veel winst opleveren, bijvoorbeeld op het gebied van baarmoederhalskanker en alcoholgebruik. Ook dat is heel dom.

Mevrouw Kant is erover verheugd dat de coalitiepartijen het voor een aantal organisaties opnemen. Haar prangende vraag is echter waar de rest dan blijft. De coalitiepartijen shoppen en dat is pijnlijk. De heer Buijs heeft in Vrij Nederland opgeroepen tot een jaar uitstel of adempauze, maar die oproep is nu verdwenen. Zij is het «mooi weer spelen» van het CDA een beetje zat. Het CDA laat een fiks aantal organisaties vandaag gewoon stikken.

De SP-fractie zegt: stop, niet nu de bezuinigingen doorzetten maar rustig nadenken over wat wel en niet moet worden gesubsidieerd, over welke criteria daarbij moeten worden gehanteerd en over de gevolgen van

bezuinigingen. Als die analyse zorgvuldig is gemaakt, wil de SP-fractie graag verder praten.

De heer **Nawijn** (LPF) complimenteert de bewindslieden met het geboden inzicht in de subsidieverlening. Hij ziet de brief van 13 november als een duidelijke verbetering ten opzichte van eerdere stukken. Daaruit blijkt dat de politiek zich kritisch moet afvragen waarvoor subsidie moet worden verleend, wanneer de overheid moet bijspringen en wanneer mensen zelf de kosten moeten dragen. In dat verband heeft hij zich verbaasd over de lijst projectsubsidies in 2002. In zijn optiek is de afgelopen jaren Sinterklaas gespeeld en is wildgroei opgetreden. Het is dan ook goed dat nu aan de hand van de voorgestelde criteria over de subsidieverlening wordt gediscussieerd, zoals ook de bedoeling was van de motie-Van As. Hij is het volstrekt eens met de in de brief van 13 november genoemde criteria, maar hij heeft nog één criterium gemist waaraan subsidies moeten worden getoetst: dragen organisaties zodanig bij aan de uitvoering van het overheidsbeleid, dat de overheid daarvan voordeel heeft? In dat verband denkt hij aan de organisaties die de heer Buijs en mevrouw Van Miltenburg hebben genoemd, zoals de instellingen in de eerstelijnszorg, de LJO's en de Stichting Korrelatie. Hij zou er de voorkeur aan geven als de instellingssubsidies voor Scouting Nederland en de Landelijke Vereniging NUSO niet worden geschrapt, maar met maximaal 10% worden gekort. Een en ander betekent echter niet dat hij de taakstelling van 59 mln wenst te verlagen, want dat staat de financiële situatie niet toe. Het kan derhalve niet blijven bij een algemene korting van 10% in 2004. Hij wenst dat vijfde criterium ook niet op te rekken naar alle organisaties die bijdragen aan het maatschappelijk welzijn, want in dat geval komen ook organisaties voor subsidie in aanmerking die dat thans niet krijgen.

Vervolgens vraagt hij de bewindslieden in hoeverre gesubsidieerde instellingen in de toekomst zullen worden gehouden aan de geleverde resultaten. Op dit moment kan niet worden beoordeeld welke resultaten de verstrekte subsidies hebben opgeleverd en of subsidies al dan niet goed zijn aangewend. Het is zeer noodzakelijk dat gesubsidieerde instellingen worden afgerekend op hun resultaten, met name ook bij projectsubsidies. Als subsidies niet tot resultaten leiden, mogen zij worden geschrapt. Tot slot informeert hij naar het overdragen van de genoemde 13 subsidies naar andere ministeries. Daar heeft hij een hard hoofd in. Als de subsidies niet naar andere ministeries worden overgedragen, kan VWS niet zomaar tot schrapping overgaan. Overigens betreurt hij het dat andere ministeries nauwelijks of geen overzicht kunnen geven van de subsidies die zij verstrekken. Is de minister bereid om in het kabinet te bepleiten, dat de Kamer zo snel mogelijk een overzicht van die andere ministeries ontvangt teneinde overeenkomstige keuzen te kunnen maken?

Het antwoord van de bewindslieden

De **minister** stelt het op prijs dat de meeste leden van mening zijn dat de brief van 13 november verhelderend heeft gewerkt. In deze brief zijn de filters aangegeven die bij de keuze zijn gehanteerd. Sommige filters lopen soms door elkaar heen en zijn wellicht niet altijd even goed te onderscheiden, maar toch bieden zij verheldering. In de brief is ook duidelijk gemaakt dat aan het eind van dat filterproces 276 instellingssubsidies zijn overgebleven: 68% van het totaal. Verder is inzicht gegeven in de projectsubsidies, zoals ook in voortgangsrapportages zal plaatsvinden. In dezen heeft hij het departement opdracht gegeven om zeer terughoudend om te gaan met toezeggingen aan het veld, opdat het mogelijk wordt om op dit gebied de taakstelling te behalen en de nodige flexibiliteit te behouden. In de voor het komend voorjaar verwachte subsidienota zal met name ook de prestatiegerichtheid van de subsidieverlening worden benadrukt.

Hoewel er ruimte is voor enige wijziging, blijft sprake van heel een pijnlijk proces. Uiteindelijk blijft het ook een subjectieve of politieke afweging, hoe je de criteria ook probeert te objectiveren. Met een besluit tot korting op subsidies wordt ook geen uitspraak gedaan over de waarde van het werk dat in het verleden met subsidies is uitgevoerd. Een aantal keuzes vloeit immers vooral voort uit de financiële taakstelling. In dat verband is het ook veel makkelijker spreken indien je niet aan die financiële taakstelling gebonden bent. De PvdA-fractie stelt bij amendement-Crone bijvoorbeeld voor om de subsidiekorting voor 2004 ongedaan te maken, hetgeen wordt gedekt uit een verhoging van het uitgavenkader zonder rekening te houden met de ongelooflijk moeilijke financiële situatie waarin het Rijk verkeert.

Vervolgens bevestigt hij dat in de projectsubsidies voor 8 mln euro ruimte zit die ook kan worden aangewend voor instellingssubsidies. Dit bedrag is voor hem evenwel de limiet, want nog verder snijden in de projectsubsidies haalt te veel flexibiliteit uit het subsidie-instrument. Daarmee kan bijvoorbeeld ook subsidie worden verstrekt voor projecten van instellingen die nu hun algemene instellingssubsidie verliezen. Vanwege het toetsen van de subsidieverlening aan concrete resultaten is het gewenst om projectsubsidies in stand te houden en eerder over te gaan tot een verschuiving van instellings- naar projectsubsidies. Ook wenst hij te voorkomen dat wijzigingen in de instellingssubsidies ten faveure van organisaties met een breed maatschappelijk draagvlak een precedent gaan vormen voor andere organisaties die misschien wat minder draagvlak hebben maar soortgelijk werk doen.

De minister vindt het billijk om tot en met het jaar 2005 af te zien van de korting van 10% op de subsidie voor CENSIS, gezien de bestuurlijke afspraak die met de schippersinternaten was gemaakt.

Voorts constateert hij dat met de subsidie aan de Vereniging Het Nederlandsche Rode Kruis veel meer direct vrijwilligerswerk wordt uitgevoerd dan aanvankelijk was verondersteld. Vanwege dit gewijzigde inzicht wil hij volstaan met een 10% korting op de subsidie.

Aangezien de subsidie aan de Stichting Geneesmiddelenbulletin bij nader inzien geen directe financiering van beroepsgroepen betreft en daarnaast een groot VWS-belang dient van een economische en zorgvuldige geneesmiddelenverstrekking, is hij bereid te volstaan met 10% korting op de subsidie. Een grotere korting zou inderdaad «penny wise, pound foolish» zijn.

Vervolgens is het hem duidelijk geworden dat met de algemene subsidie voor het Joods maatschappelijk werk zeer veel oorlogsgetroffenen worden geholpen. Naar zijn indruk gaat het daarbij ongeveer om 80% van het totale subsidiebedrag. Op dat punt wenst hij geen enkel risico te nemen. Bij het resterende algemene deel wenst hij evenwel geen onderscheid te maken met de subsidie voor andere gedenomineerde organisaties, zoals Stichting De Driehoek. Net als de organisaties voor de Sinti en de Roma voeren zij geen maatschappelijk werk uit, gericht op oorlogsslachtoffers. De voor beide organisaties uitgetrokken gelden voor rechtsherstel blijven geheel onaangetast.

In verband met het algemeen belang van een effectieve hiv/aidsbestrijding is er wat voor te zeggen om deze subsidiestroom aan de Schorerstichting te handhaven. De overheadkosten bij deze stichting kunnen echter best wat lager worden en derhalve zal de afgesproken korting in 2005 worden gehandhaafd, alsmede de korting op de subsidiestroom voor «coming out»-problematiek.

Verder is hij ervan overtuigd geraakt dat met de subsidie voor het Centraal Bureau Fondsenwerving via een hefboomfunctie het maatschappelijk initiatief wordt versterkt en dat derhalve de subsidie maximaal met 10% moet worden gekort.

Gezien het feit dat het beschermen van kwetsbare groepen een van de criteria van «meedoen» is, lijkt het hem goed om de Slechthorende

Jongeren Organisatie, Jopla en de Stichting Belangenvereniging Nederlandse Dove Jongeren uit te zonderen van de 100% korting op de instellingssubsidie.

Verder is de minister gewonnen voor de suggestie om de 16 mln euro uit de premiegefinancierde ondersteuningsstructuur voor huisartsen open te stellen voor een algemene versterking van de ondersteuning van de eerstelijnsinfrastructuur, opdat huisartsen, fysiotherapeuten en verloskundigen meer samenwerken.

Ook voelt hij veel voor om via CIVIQ 2,9 mln euro in te zetten voor ondersteuning van de lokale vrijwilligersorganisaties, opdat wat meer eenheid in het veld ontstaat. Daar zal hij een voorstel voor doen. Met het oog op de precedentwerking voelt hij er niet voor om de instellingssubsidies voor Scouting Nederland en de Landelijke Vereniging NUSO te ontzien, maar hij kan zich voorstellen dat beide organisaties goede voorstellen kunnen doen voor projectsubsidies. Bij de scouting kan dan worden gedacht aan het bereiken van moeilijke groepen jongeren in de grote steden. Alleen in dat geval wil hij ervoor staan dat beide organisaties vooraan in de rij staan om projectsubsidie te ontvangen.

Vervolgens zegt de minister toe dat hij tijdig voor de tweede termijn van de behandeling van de begroting van VWS een kort overzicht zal verstrekken van de voorstellen die hij zojuist heeft toegelicht, opdat de Kamer daarover eventueel uitspraken kan doen. Daarin zullen ook de precieze cijfers inzake het Joods maatschappelijk werk worden verstrekt. Desgevraagd bevestigt hij dat over de voorstellen al overleg had plaatsgevonden met Kamerleden. Veel van de genoemde organisaties zijn overigens niet alleen door leden van de coalitie genoemd, maar door meer Kamerleden. Het gaat ook stuk voor stuk om goed beredeneerbare voorstellen. Ook niet alle voorstellen van coalitiepartijen worden onverkort overgenomen.

Voorts brengt hij naar voren dat het PGO-fonds gerechtigd is om de keuze te maken die ten aanzien van de CG-Raad is gemaakt, zoals ook bij soortgelijke onder het PGO-fonds vallende medezeggenschapsorganisaties is gebeurd. Uit het oogpunt van gelijke behandeling van instellingen is hij derhalve niet enthousiast over de suggestie om het PGO-fonds een aanwijzing te geven, zeker ook omdat het nog maar de vraag is of zijn aanwijzingsbevoegdheid zover strekt. Dat juridische aspect zal hij nog onderzoeken.

Verder wijst hij erop dat de subsidie van de Stichting Korrelatie met 10% wordt gekort. Deze stichting betreft hierbij echter ten onrechte een projectsubsidie die aan een termijn was gebonden, zoals glashelder aan de stichting was meegedeeld. Deze stichting wordt dus niet harder gekort dan andere organisaties.

Hij heeft de boodschap van mevrouw Lambrechts, namelijk dat de subsidieverlening niet via ZBO's moet verlopen, goed verstaan. De afwijking in dezen moet nog worden verstaan.

Tot slot zegt hij toe, dat bij de overdracht van subsidies aan andere departementen niet voor een «cold turkey» aanpak wordt gekozen in de zin van: als niemand het overneemt, laat VWS het vallen. Het interdepartementaal overleg is nog gaande. Financiële consequenties van het overdragen van subsidies kunnen bij suppletore begroting worden geregeld.

De **staatssecretaris** memoreert dat vanaf het jaar 2000 jaarlijks 11,3 mln euro beschikbaar is voor capaciteitsuitbreiding van het algemeen maatschappelijk werk, met name ook voor de versterking van de eerstelijns geestelijke gezondheidszorg. Het is van belang dat het algemeen maatschappelijk werk toegang biedt voor alle groepen in de samenleving en dat zal ook onderwerp van overleg zijn. Daardoor is het niet langer noodzakelijk dat gedenomineerde organisaties zich op specifieke groepen richten.

Voorts benadrukt zij dat het vrijwilligersbeleid in het kabinetsbeleid een belangrijk speerpunt is en blijft, ook in financiële zin. In het voorjaar ontvangt de Kamer een nota vrijwilligersbeleid. CIVIQ is een buitengewoon belangrijk platform voor de aangesloten vrijwilligersorganisaties. Het is belangrijk dat dit voldoende wordt gesteund, opdat men daar de eigen verantwoordelijkheid kan nemen. Ook op lokaal niveau worden evenwel de nodige middelen ingezet, zowel voor gemeenten als voor verenigingen zelf. Een doelmatiger sturing is evenwel zeker mogelijk.

Nadere gedachtewisseling

Mevrouw **Van Dijken** (PvdA) vindt het verwijt van de minister richting de PvdA-fractie niet terecht. De PvdA-fractie heeft inderdaad een andere politieke keuze gemaakt, hetgeen via een tegenbegroting is gefinancierd. Verder blijft zij erbij dat de minister vooral bezuinigt bij instellingen en organisaties en weinig op de interne overhead ten bedrage van 390 mln euro. Ook is het de vraag waarom specifiek aanbod via het algemeen maatschappelijk werk goedkoper zou zijn dan via gedomineerde organisaties. Zij blijft van mening dat nu sprake is van tombola met vele nieten, waarmee onvoldoende recht wordt gedaan aan organisaties die maatschappelijk waardevol werk doen.

De heer **Buijs** (CDA) zal afhankelijk van de toegezegde brief van de minister nog met nadere voorstellen bij de begrotingsbehandeling komen. Hij krijgt graag nog een toelichting op de afbouwsubsidie. Misschien dat daarin nog ruimte kan worden gevonden om een aantal zaken te heroverwegen. Ook krijgt hij graag nog een reactie op zijn oproep inzake een bundeling in de tweedelijnsgezondheidszorg en ook in de welzijnssector, opdat kennis niet nodeloos verloren gaat.

Mevrouw **Van Miltenburg** (VVD) is content over veel toezeggingen van de minister. Wel is zij van mening dat de minister zijn standpunt over de korting op de subsidie voor de CG-Raad moet herzien. Verder is zij nog niet gerustgesteld ten aanzien van de korting op de subsidie voor het Joods maatschappelijk werk. In haar optiek mag daarop met niet meer dan 10% worden gekort, gezien de uitzonderlijke positie die de Joodse bevolking in de Nederlandse samenleving heeft.

De heer **Rouvoet** (ChristenUnie) is op zichzelf tevreden over het feit dat de minister een aantal van de oorspronkelijke subsidievoorstellen wat heeft verzacht, met name ook ten aanzien van CENSIS, maar blijft van mening dat de gang van zaken onbevredigend is. Zo krijgt de Kamer op de valreep nog een brief waarin de precieze consequenties van de deal tussen de coalitiepartijen worden uitgewerkt. De minister stelt ook eigen opvattingen te hebben, maar het valt wel op dat hij geen organisaties heeft genoemd die niet door de heer Buijs of andere coalitiewoordvoerders zijn genoemd. Daaruit concludeert de heer Rouvoet dat het geen zin heeft om andere organisaties te noemen, hetgeen uit inhoudelijk oogpunt zeer onbevredigend is. Hij heeft ook moeite met het filter van de versnippering, omdat dergelijke subsidies niet doeltreffend zouden zijn. Dat is echter alleen na te gaan als ook daadwerkelijk is getoetst op doeltreffendheid en doelmatigheid van de subsidies. Voorts blijft hij erbij dat het kabinet niet verbaasd moet zijn als de kortingen op de levensbeschouwelijke instellingen via de tweede lijn keihard terugkomen, met name in de geestelijke gezondheidszorg.

Mevrouw **Lambrechts** (D66) is benieuwd naar de toegezegde brief van de minister, die inderdaad nog meer duidelijkheid moet bieden. Verder herhaalt zij dat de KNOV in de aanloop naar een nieuwe structuur niet ten onder moet gaan. Daarover krijgt zij graag een toezegging. Zij blijft van

opvatting dat de CG-Raad met niet meer dan 10% moet worden gekort. Ook krijgt zij graag een reactie op haar vraag naar de specifieke projecten van herdenkingsorganisaties als het voormalige kamp Westerbork.

De heer **Van der Staaij** (SGP) is positief over de toegezegde tegemoetkomingen aan bepaalde organisaties. Zijn bezwaar tegen het gevoerde coalitieoverleg is dat nu niet duidelijk is welke redenering bij de nu gemaakte keuze is gemaakt, bijvoorbeeld als het gaat om het argument van de versnippering inzake de LJO's en door organisaties zelf aange-reikte alternatieven. Daarom hecht hij eraan dat de argumentatie van alle fracties wordt betrokken in de bewegingen die kennelijk mogelijk zijn. Voorts vraagt hij of de instellingen waarvan de instellingssubsidie wordt beëindigd, op korte termijn te horen kunnen krijgen welke mogelijkheden projectsubsidies voor hen kunnen bieden. Tot slot releveert hij dat niet alle verzuilde organisaties per definitie alleen voor de eigen doelgroep werken, maar vaak een breder bereik hebben.

Mevrouw **Tonkens** (GroenLinks) is op zichzelf blij met de organisaties die nu wel gered zijn, maar het blijft een feit dat de nu gemaakte keuze ondoorzichtig en willekeurig is. Het is bijvoorbeeld een raadsel waarom de Federatie opvang en Stichting tegen Vrouwenhandel zich niet zouden richten op het beschermen van kwetsbare groepen, zoals nu voor Jopla en andere organisaties voor jonggehandicapten terecht als argument wordt gehanteerd voor handhaving van de instellingssubsidie. Zij blijft bij haar constatering dat het kabinet ten onrechte sterk geporteerd is van de maakbare samenleving en zijn eigen rol in het organiseren van vrijwilligerswerk en jeugdbeleid bijzonder groot acht. Ook is het voor haar een raadsel waarom het categoriaal maatschappelijk werk wordt opgeheven, want dat levert zeker geen bezuiniging op.

Mevrouw **Kant** (SP) is ook blij voor de organisaties die vandaag «gered» worden, maar van een echt reddingsplan is geen sprake. De rest heeft immers gewoon pech gehad. Het is belangrijk dat de Landelijke Vereniging NUSO en Scouting Nederland toch nog worden gesteund, zij het dan via de projectsubsidies. Ook op die subsidies wordt echter fors gekort, waardoor de rest zeker weet dat zij ook daarbij buiten de boot zullen vallen. De SP had dat graag anders gezien. Ook mevrouw Kant heeft geen bezwaren tegen overleg, maar zij heeft er wel problemen mee dat de heer Buijs van het CDA alleen overleg heeft gevoerd met de minister en de overige coalitiepartijen, terwijl hij het vorige debat duidelijk aangaf voor een jaar uitstel te zullen gaan. Daarover heeft de heer Buijs helaas geen overleg gevoerd met andere voorstanders daarvan. Maar misschien kunnen op andere terreinen deze week nog zaken worden gedaan, bijvoorbeeld als het gaat over de ondersteuningsstructuur in de eerstelijnsgezondheidszorg. Daarin wordt immers nu wel degelijk het mes gezet zonder dat al een nieuwe structuur beschikbaar is. Tot slot krijgt zij graag nog een reactie op haar vraag over de preventieprogramma's inzake baarmoederhalskanker en alcoholmisbruik.

De heer **Nawijn** (LPF) begrijpt de ophef niet over de coalitieafspraken, want het afgelopen halfjaar is dat veel vaker gebeurd. Wel was hij daar liever van op de hoogte gesteld, want dan had zijn inbreng veel korter kunnen zijn. Bovendien maakt hij er bezwaar tegen dat nu net wordt gedaan of alle oplossingen van de heer Buijs komen, terwijl alle partijen over de betrokken organisaties hebben gesproken. Het resultaat telt echter. Voorts releveert hij dat een projectsubsidie voor maximaal drie jaar wordt verstrekt, hetgeen ook duidelijk aan de betrokken organisaties moet worden meegedeeld.

De **minister** zegt dat laatste toe.

Het door mevrouw Van Dijken genoemde bedrag voor overhead betreft veelal geld ten behoeve van preventie, hetgeen in zijn optiek ook de goedkeuring van de PvdA krijgt.

Hij blijft bij zijn eerdere antwoord over de Stichting Korrelatie, die haar personeelsbeleid had moeten afstemmen op het feit dat sprake was van een projectsubsidie. Hij zal nader kijken naar de suggestie van de heer Buijs inzake de bundeling in de tweede lijn.

Ten aanzien van het filter van de versnippering releveert hij dat via het extra bedrag voor CIVIQ toch een mooie geste is gemaakt voor de LJO's. In dezen was versnippering echter in veel gevallen niet het primaire argument voor korting op de instellingssubsidies, want dat was meer gelegen in het aspect van de eigen verantwoordelijkheid.

Voorts zegt hij toe dat hij de positie van de KNOV nauwlettend in de gaten zal houden, al zijn er meer beroepsgroepen in de eerste lijn die goed moeten samenwerken.

Hij benadrukt voorts dat de instellingen voor projectsubsidies over het algemeen de weg naar VWS buitengewoon goed weten te vinden. Daarvoor moeten de instellingen dan wel goede plannen indienen.

De minister herkent zich niet in de kritiek van mevrouw Tonkens op het geloof van het kabinet in de maakbare samenleving, aangezien met de onderhavige operatie juist een geloof in maatschappelijk initiatief wordt geëtaleerd.

De specifieke vragen van mevrouw Kant zullen in de toegezegde brief worden beantwoord.

De **staatssecretaris** releveert dat de subsidie voor het specifiek maatschappelijk werk niet wordt beëindigd uit bezuinigingsoverwegingen, maar uit een oogpunt van verantwoordelijkheidstoedeling. Het regulier maatschappelijk werk, waarvoor de gemeenten verantwoordelijk zijn, behoort alle groepen te bedienen.

In het voorjaar van 2003 heeft VWS samen met de LJO's een werkgroep gevormd met als doel nieuwe uitgangspunten te formuleren voor de bestaande subsidieregeling. Dit heeft geresulteerd in een advies aan VWS, hetgeen werd ingehaald door de financiële taakstelling uit het Hoofdlijnenakkoord.

Vervolgens wijst zij erop dat de subsidie voor het voormalige kamp Westerbork met 10% wordt gekort. Er wordt evenwel niet gekort op het belangrijke project voor voorlichting op dit terrein, waarin ook de Anne Frankstichting zeer actief is.

Tot slot merkt zij op dat de Federatie opvang op landelijk niveau de belangen behartigt van de bij haar aangesloten instellingen, maar zelf geen opvangfaciliteiten kent. In die zin verricht de federatie activiteiten die onder de verantwoordelijkheid van de beroepsgroepen zelf vallen. Maatschappelijke opvang en vrouwenopvang blijven een prioriteit van het kabinetsbeleid, zoals al blijkt uit de steun aan het kenniscentrum TransAct.

De voorzitter van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
Terpstra

De griffier van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
Teunissen